

Ferdinand Ossendowski: Življenje in prigode male opice. (Dnevnik šimpanzke "Kaške")

Samotni dnevi.

Zelo dolgo nisem pisala. Nisem imela papirja in svinčnika. Ba! Nisem imela nič jesti. Bila sem lačna pet dni in šest noči! Skrila sem se v gozdu. Naposled sem sklenila iti v naselbino.

Videla sem jo oddaleč z dreves. Dvigali so se nad njo stebri dima. Šla sem na cesto. Vlekla sem se po malo. Od glada sem izgubila moči. Nenadoma sem ugledala dva človeka. Ogledovala sta me osuplo. Šla sta k meni. Podala sem jima roko. Pozdravila sta me z nasmehom.

»To je gotovo mala šimpanzka, ki jo iščejo. Čital sem v dnevnikih,« je rekel neznanec.

»Tako izvemo«, je dejal drugi in zaklical:

»Kaška!

»O=O=O!« sem zarenčala. Začudila sem se, da vesta moje ime.

»Da, to je ona!« sta vzkliknila.

Vzela sta me in odnesla v naselbino. Nakrmili so me in položili na blazino. Spala sem dolgo in krepko. Sanjala sem o džungli, o jezeru z vodnimi konji in o Ori-Oriju, gonečem rujavo opico. Zbudila sem se z radostnim smehom. Zopet so me nakrmili in mi dali vode. Pozneje me je eden izmed neznancev vzel na roko in odšel zdoma. Šla sva v vagon. Vozila sva se dolgo... Kolesa so enakomerno razbijala: »Ta=tata, ta=tata!«

Vnovič me odnaša življenje! Ne vem, kam? Tako, kakor je babico I=So odnesel veliki, črni ptič. Nekam daleč... Tje, kjer se je kopičila neznana megla. Nisem vedela, ali je bila žareča, svetla, ali mračna, kakor zimski oblaki nad savano.

Tretji del.

VRNITEV MALE OPICE.

Srečni dnevi.

Ne morem pisati brez solzá. To so solze sreče. Privedli so me k Zo=Zo. Zo=Zo in To sta me dolgo iskala. Naposled so me oddali mojima ljubljenima varuhoma. Kričala sem od radosti, plakala, po-

ljubovala ju, padala jima k nogam in lizala stopinje. Najbrže bi se ne bila bolj veselila, če bi bila namah ugledala Bo=Boja, Ori=Orija in džunglo. Preletela sem vso hišo. Vse je bilo na starem mestu. Omara je stala tam, odkoder sem splašila tatú. Miza, pri kateri piše To, je ostala blizu okna. Kanape, fotelji, stolice, stoli niso menjali mesta. Na steni se je bleščalo zrcalo. Nad kanapejem je visela ura. Še vedno je škripala, cvilila in zvonila.

Ne boj se, ne dotaknem se te več. Le visi, ura, mirno in odštevaj svoje »Tik-tak! Tik-tak!

Našla sem v koticu svoj košek... Hotela sem leči vanj. Pa nisem mogla. Stekla sem k zrcalu in sem se pogledala. O, kako sem zrastle med tem časom! Tako sem že velika, kot je bil Aka, ki ga je požrla pisana kača nad malo reko. Opazila sem, da imam zelo žalostne, zamišljene oči. Na čelu so se pojavile gubice. Gotovo radi tega, ker sem mnogo jokala.

Zopet sem srečna. Hočem biti vesela in videti vedno nasmeh na obrazu Zo=Zo in To. Razveselila sta se moje vrnitve. Imela sta solze v očeh. Pritiskala sta me k sebi, govorila mi ljubke besede: »Kaškica naša! Mala uboga opičica!« Nikoli jima tega ne pozabim.

Ne hodita iz hiše. Danes sem slišala, kako je Zo=Zo nekomu govorila: »Oprostite, da nisem prišla. Naša Kaškica se je vrnila. Mora se je naveseliti. Tako je mila ta ljubljena stvarca!«

Dobro mi je pri mojih varuhih!

Dan bridkih spominov.

Danes je To pregledoval moj dnevnik. Pazljivo je preiskoval vsak košček papirja. Videč, da gledam nanj, je zložil vse v en kupček. Zavil ga je v papir in zvezal z vrvico. Pogledal je name s sporazumnim pogledom in vprašal:

»Kaškica, ali lahko shranim to?«

»Ah! Ah! Ah!« sem zagodla veselo.

Toliko sitnosti sem imela s prenašanjem in varovanjem dnevnika. Sedaj bom radi njega mirna.

To je vzel iz škatlice zvezane koščke skorje. Priložil jih je k zavojčku. Moj stari dnevnik! Začela sem ga pisati v kletki. V naselbini belih ljudi. Okoli nje je šumela džungla. Moje delo z dnevnikom je opazovala tovarišica v nesreči — mala opičica. Kako davno je bilo to! Kaj se godi z opičico? Ali je zrastle? Morda je postala ostuden »Dolgi gobec?« Ti koščki skorje so z drevesa moje domovine... Raste v džungli. S svojimi vrhovi streži k nebu, k solncu. Med njegovimi vejami se podé bleščeči, modri drozdi, pisani ptički, ne večji od metuljkov. V razpokah vej in debla preže veliki, kosmati pajki. Plezajo tam zelene in rdeče kuščarice. V gošči džungle se razlega gluho renčanje šimpanzov. Pogosteje — krehanje zelenih, rjavih in črnih opic.

Džungla! Džungla!

Mislila in sanjarila sem dolgo o džungli, gorah in šimpanzih ljubljenih, daljnih. Morda zato, ker sem ugledala skorjo iz džungle. A morda? ... Da! Da! Zato, ker je igrala ZoZo na gosli, milo in sladko.

Dan majhne prigode.

Slišala sem glas ZoZo. Govorila je v sobi To-ja. Stekla sem k nji. Morda me je klicala? Morda sem ji potrebna? Vstopila sem in osupla. V sobi ni bilo nikogar. ZoZo se je razgovarjala sama s seboj. To je zabavno in nerazumljivo! Pritiskala je na uho črno trobentico in govorila. Tiho sem se prikradla. Brez šuma sem skočila na stolicco. Pazljivo sem poslušala in gledala.

»O=O=O!« sem zagodla tiho, ker nisem razumela, zakaj se ZoZo razgovarja. Saj vendar ni nikogar v sobi? ZoZo je razumela moje

začudenje. Vzela me je za roko in pritisnila trobentico na uho. Slišala sem glas. Celo spoznala sem ga. Govorila je mila gospa, ki me je imela služkinja odnesti k njej. Takrat, ko me je na poti k njej ugrabil rdečelasi Vrabec...

»O=O=O!« sem glasno zaklicala. ZoZo me je posadila na stolicco. Razgovarjala se je dalje. Začela sem majati z glavo in neprestano razmišljati. Kako se je moglo to zgoditi? Mila gospa je velika. Sedaj sedi v mali črni trobentici in govori. Počuti se gotovo dobro. Mislim, da — zares, saj se smeje veselo...

»O!« sem zakričala z najdebelejšim glasom. Pri tem sem dvignila obe roki kvišku. To je pomenilo največje začudenje. Tak zgib so delali šimpanzi, če so poslušali pripovedovanja NguNguja o njegovem govm življenju v kletki. Baš tako je godla in dvigala roke mamica. Delala je to takrat, kadar je klepetava HaraUa pripovedovala o svojih prigodah.

Pogledala sem v trobentico. Od ene strani. Potem od druge. Notri je temno. Ničesar ni videti. A mila gospa je vedno govorila. Včasih zelo glasno, potem zopet tiho. Jedva sem slišala njen glas. Bil je kakor brenčanje muh. Kako je vse to nenavadno in zagonetno! Tega najbrže ni nikdar videl niti OriOri?

ZoZo me je gledala in se smejala. Sklenila sem stvar preiskati.

Ko je Zo=Zo odšla, sem zgrabila trobentico. Pritisnila sem jo na uho. Nekaka gospa je glasno zakričala:

»Halo! Halo!«

»Ah! Ah! Ah!« sem radostno zaklicala. Mislila sem, da se oglašja mila gospa. Zelo jo imam rada. Zo=Zo jo imenuje — Jadvino. Ima tako prijeten glas. Spominja me gosli Zo=Zo.

»Halo! Halo!« sem zopet zaslišala.

»O=O=O!« sem zagodla osupla in malo vznemirjena.

»Halo! Prosim, ne delajte neumnih šal pri telefonu. Halo! Halo!« je še srdito zakričala gospa, skrita v trobenti.

»Uh! Uh! Uh!« sem zamrmrala, prestrašena zaradi krika.

»Idijot!« je zavreščala gospa iz trobente. Nekaj je presunljivo zažvenketalo, da mi je v ušesu zazvonilo.

»Uh! Uh!« sem ponovila. Hotela sem odvreči trobentico. Vendar sem se spomnila, da sedi v njej mila gospa in druga, ki se srdi. Lahko bi se potolkli, če bi vrgla trobento. Položila sem jo oprezno na mizo. Skočila sem s stolice. Dolgo sem sedela pod mizo in premišljevala: kako sta mogli zlesti kar dve gospé v malo črno trobento? O, ljudje zmorejo vse!

Rada bi vedela, kaj pomeni »telefon«, »idijot« in »halo«?

Dan vojne, v kateri sem bila premagana.

Danes smo vsi odpotovali iz mesta. To je rekel, da gremo na kmete. Tam stanuje mila gospa s hčerko. Zelo so se nas razveselili. Takoj sem dobila banane. Gledala sem na milo gospo. Mislila sem si in mrmrala pod nosom: »Kako torej zležeš, ljubica moja, v malo trobento? Nauči me!

Janika (tako se imenuje hčerka mile gospe) me je spremila na vrt.

Takoj sem opazila velike, žolte hruške. Visele so na visokih drevsiah. Splezala sem na najbližje. Glasno sem godla: »Ah! Ah! Ah!« Odtrgala sem hruško in jo slastno jedla. Janečka je zlezla za menoj. Zasedla je vejo in tudi jedla.

Skočila sem na zemljo in stekla na konec vrta. Ugledala sem namah nekaj malih hišic. Stale so na zeleni loki v senci grmovja. Zabavane, mile hišice. Rdeče, zelene, višnjeve in bele.

»Morda stanujejo v njih opice?« sem si mislila. Stekla sem in pogledala v malo odprtino. Notri je bilo temno. Nekaj je tam šumelo. Pred odprtino je ležalo mnogo žoltega cvetnega prahu. Namah sem začutila, da se moji prsti sprijemljejo. Začela sem lizati. Nekaj zelo vonjivega in sladkega?! Morala sem poizkusiti, ker je bilo zelo okusno.

Potisnila sem roko v odprtino in začela grebsti. Namah se mi je nekaj ostrega zarezalo v roko. Zakričala sem od bolečine. Iz odprtine so medtem začele izletavati velike, rjave in rdečkastorjave muhe.

Šumele in brenčale so okoli. Ena me je pičila v čelo. Druga se je vpila v uho.

Vreščoč na vse grlo sem bežala. Muhe so me gonile in pikale... Pritekla sem k Janinki. Skrila sem se v gubah njenega krilca.

Muhe so venomer brenčale in šumele. Najhujša med njimi je ugledala mojo nepokrito peto. Na njih nimamo las. Vpičila me je. Bolečina je bila tako strašna, da sem zaplakala. Zares, nisem mogla vzdržati.

Črez hip je začela kričati Janinka. Mahala je z rokami in bežala z jokom in stokom. Tekla sem za njo, šepaje na levi nogi. Nisem mogla stopiti na peto. Šele pred samo hišo so nas muhe nehale preganjati. Zbežali sva v sobo. Vsi so planili s prostorov.

»Bože!« sta klicali Zo:Zo in mila gospa. »Čemu ste podobni?«

»Čebele so ju opikale. Janinka in Kaška sta morali pogledati v panj,« je dejal To.

»Da, da!« je zaklicala mila gospa. »Na vrtu imamo čebelnjak.«

Začeli so naju reševati. Umili so nama obraz, roke in noge. Izvlekli so nama žela muh. Napravili so obkladke iz zemlje. Nama zali so naju z neko belo stvarjo. Obvezali so naju s plahtami. Gledala sem lahko le z enim očesom. Približala sem se zrcalu. Nisem se poznala! Bila sem otekla in rdeča, popolnoma rdeča. Kaj naju je tako strašno opikalo: čebele, panj ali čebelnjak?

Ho! Ho! Ali so hudobne te muhe!

(Konec prihodnjič.)

Fran Roš:

Sin bo kmet.

Oče moj je strojevodja,
temno mu goré oči.
Z mirno roko varno vodi
vlak s tovari in ljudmi
ob prepadih in čez reke,
skozi gore v dan in noč,
mimo mest, vaší – do morja,
vselej v nove dalje zroč.

Mati moja je šivilja,
v ozki izbici sedi,
šiva, krpa. O koliko
revne ji trpe oči
dan za dnevom v noč od zore,
tudi ko je zunaj maj.
Ce če vame se zagleda,
v lice šine ji smešljaj.

Ali kadar jaz dorastem,
hočem biti samo kmet,
vrnem se na plodno polje,
ki oral ga je moj ded.
Truden oče, siva mati
pojdetá z menoj takrát,
tam postavim belo hišo
njima v tiš večer in zlat.